

Det Europæiske Regionsudvalgs resolution — Retsstatssituationen i EU fra et lokalt og regionalt perspektiv

(2017/C 272/02)

DET EUROPÆISKE REGIONSUDVALG (RU),

der henviser til:

- Kommissionens meddelelse af 11. marts 2014 om »En ny EU-retlig ramme for at styrke retsstatsprincippet« (COM(2014) 158) og konklusionerne fra Det Europæiske Råd og medlemsstaternes møde i Rådet den 16. december 2014 om sikring af respekten for retsstaten,
 - sin udtalelse af 12. februar 2015 om »De lokale og regionale myndigheders rolle i beskyttelsen af retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder i EU på flere myndighedsniveauer«,
 - Europa-Parlamentets beslutning af 25. oktober 2016 med henstillinger til Kommissionen om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder,
 - artikel 4, stk. 3, og artikel 5 i EU-traktaten om anvendelsen af nærhedsprincippet;
1. finder det bekymrende, at udviklingen inden for en række områder i Den Europæiske Union og på internationalt plan i de senere år udfordrer retsstaten, der er en af de søjler, demokratiet er funderet på;
 2. påpeger, at fundamentet for Den Europæiske Union er et fælles sæt af grundlæggende værdier, bl.a. respekt for demokratiet og retsstaten, som anført i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union (EUT), Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK);
 3. forventer, at medlemsstaterne efterlever deres forpligtelse til at respektere disse værdier, da de er grundlaget for gensidig tillid mellem medlemsstaterne, mellem medlemsstaterne og EU-institutionerne og navnlig mellem borgerne og myndigheder på alle niveauer;
 4. bemærker ligeledes, at Kommissionen, Det Europæiske Råd, Den Europæiske Unions Domstol, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og Europarådet i forskellige faser har slået fast, at i en retsstat skal i hvert fald følgende principper overholdes: lovlighed, gennemsigtighed, ansvarlighed, magtadskillelse, en demokratisk og pluralistisk procedure for vedtagelse af lovgivning, retssikkerhed, forbud mod vilkårlighed i den udøvende magt, uafhængige og uvildige domstole, effektiv domstolsprøvelse, respekt for de grundlæggende rettigheder, lighed for loven, ytringsfrihed og forsamlingsfrihed;
 5. påpeger imidlertid, at de eksisterende instrumenter ikke har været i stand til at sikre disse princippers fulde anvendelse og håndhævelse;
 6. understreger derfor, at måden, hvorpå borgerne oplever retsstaten på lokalt og regionalt niveau, er lige så vigtig som måden, hvorpå de oplever den på nationalt og europæisk niveau;
 7. gør opmærksom på, at der er næsten et hundrede tusinde subnationale myndigheder i EU, som bærer en stor del af ansvaret for gennemførelsen af de grundlæggende rettigheder og friheder i deres omgang med mennesker, uanset hvem de er;
 8. mener, at det er mere afgørende end nogensinde før, at EU etablerer en effektiv retsstatsmekanisme: i en tid, hvor sikkerhedssituationen i Europa ændrer sig, og en medlemsstat træder ud, er EU nødt til at styrke sin sammenhængskraft med udgangspunkt i en forståelse af, at europæisk solidaritet ikke kun går én vej. Alle EU's medlemsstater og alle myndighedsniveauer bør opfylde deres gensidige forpligtelser og forsvare det europæiske projekt som en værdibaseret enhed imod en paneuropæisk bevægelse i fremgang, der sætter spørgsmålstegn ved Europas grundlæggende værdier;
 9. understreger, at en forudsætning for at opretholde retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder er, at aktive, uafhængige og pluralistiske civilsamfundsorganisationer og NGO'er deltager i de demokratiske processer og i tilsynet med, at kontrolforanstaltningerne for de statslige institutioner og beføjelser fungerer korrekt;

10. fremhæver, at selvom anbefalingerne vedrørende retsstatsprincippet i rammen fra 2014 stadig er gældende, har det ikke hidtil udmøntet sig i konkrete resultater. Det er især beklageligt, at rammen for retsstatsprincippet indeholder retningslinjer for en »konstruktiv dialog« mellem Kommissionen og den pågældende medlemsstat, men ikke foranstaltninger for så tidligt som muligt at inddrage forskellige myndighedsniveauer, herunder det lokale og regionale niveau, og civilsamfundet. Det er desto mere beklageligt i betragtning af, at EU-institutionerne og medlemsstaterne altid bør være helt tydelige om, at selv om der er indledt en procedure over for regeringen i en medlemsstat, har de ikke til hensigt at isolere det pågældende land og er stadig villige til at indgå i en dialog med samfundet i landet;

11. støtter derfor Europa-Parlamentets beslutning af 25. oktober 2016 med henstillinger til Kommissionen om oprettelse af en EU-mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder omfattende de eksisterende instrumenter og opfordrer til, at mekanismen finder anvendelse på alle myndighedsniveauer;

12. understreger, at en sådan mekanisme bør være objektiv, basere sig på dokumentation og fakta, retfærdig vurdering og princippet om lige behandling af alle medlemsstater og være i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincipperne;

13. forventer, at mekanismen dels sikrer fuld inddragelse af de lokale myndigheder i dialogen mellem Kommissionen og medlemsstaterne, dels giver disse myndigheder mulighed for at forelægge sager direkte for Kommissionen, hvis de konstaterer, at retsstatsprincippet er truet;

14. gør opmærksom på, at de forpligtelser, som påhviler kandidatlande i henhold til Københavnskriterierne, fortsat er gældende for medlemsstater efter optagelse i EU i kraft af artikel 2 i EUT, og at der på den baggrund bør foretages en vurdering af alle myndighedsniveauer i alle medlemsstater i overensstemmelse med mekanismen med henblik på at forvisse sig om deres fortsatte overholdelse af EU's grundlæggende værdier om respekt for grundlæggende rettigheder, demokratiske institutioner og retsstaten;

15. påpeger, at organiseret kriminalitet og korruption undergraver demokratiet og retsstaten og skaber store økonomiske, sociale og politiske skævvridninger. Den nye mekanisme bør sikre en bedre gennemførelse og håndhævelse af internationale og europæiske standarder, fjerne de mangler og hindringer, der vanskeliggør kampen mod organiseret kriminalitet og korruption på alle myndighedsniveauer. Et stærkt engagement fra de lokale, regionale og nationale myndigheders side er afgørende for fremme af konkrete tiltag til bekæmpelse af korruption og sikre, at indsatsen over for korruption bliver varig og uafvendelig. Korruptionslovgivningen skal gælde for alle uden forskel og håndhæves på alle niveauer for at sikre, at borgerne, civilsamfundet og offentlige myndigheder har tillid til retssystemerne i EU's medlemsstater;

16. udtrykker bekymring for, at anbefalingerne vedrørende retsstatsprincippet vil kunne give anledning til krav om indførelse af politisk konditionalitet. Regionsudvalget er stærkt imod, at de lokale og regionale myndigheder skal kunne tages som gidsler på grund af nationale regeringers politikker, der kan føre til, at EU-støtte til byer og regioner indstilles. Det støtter derimod bestemmelserne i partnerskabsaftalerne om indstilling af støtte, hvis lokale og regionale myndigheder krænker retsstatsprincippet;

17. bemærker, at den indskrænkning af pressefriheden og pluralismen og manipuleringen af information, der er blevet lettere som følge af udviklingen af moderne teknologier og de sociale medier, indvirker negativt på udøvelsen af demokrati på alle myndighedsniveauer. Den igangværende revision af direktivet om audiovisuelle medietjenester er derfor yderst vigtig. RU understreger, at denne revision bør resultere i:

— at de nationale tilsynsmyndigheders uafhængighed af såvel offentlige myndigheder som audiovisuelle aktører og politiske partier udgør et fundament for lovgivningen om europæiske audiovisuelle medier, som det er hver enkelt medlemsstats opgave at sikre for enhver pris, og som er den vigtigste garanti for informationsdiversitet og et pluralistisk mediemarked på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan;

— at der skabes gennemsigtighed om ejerskabsforholdene på medieområdet;

— at platformsudbydernes rolle bliver defineret både i direktivet om audiovisuelle medietjenester og i direktivet om elektronisk handel;

- at der fastlægges generelle retningslinjer og anbefalinger for netværksudbydere for de sociale medier og andre offentlige platforme for at begrænse udbredelsen af upålidelig og urigtig information fra ikkeverificerede kilder, dvs. falske nyheder og alternative fakta (»fake news« og »alternative facts«), da de udgør en trussel mod den demokratiske proces især under valgkampe;
18. pålægger sin formand at fremsende denne resolution til Kommissionen, Europa-Parlamentet, Rådet og formanden for Det Europæiske Råd, det maltesiske rådsformandskab og Europarådets Kongres af Lokale og Regionale Myndigheder.

Bruxelles, den 24. marts 2017.

Markku MARKKULA
Formand for
Det Europæiske Regionsudvalg
